

Weekendavisen

Weekendavisen A/S
Pilestræde 34, 1147 København K.
Telefon: 33 75 25 33 Telefax: 33 75 20 50
e-mail: bwa@weekendavisen.dk

Jorden kalder

TIL nytår vil man gerne sige noget optimistisk. Man vil gerne glæde sig over det, der er gået godt i det forløbne år, og se frem til yderligere glæder i det nye. I år er det svært, for 2013 var ikke rigtig noget godt år, bortset fra sommervejret, som var vidunderligt her i Danmark. Godt nyt er også, at den verdensomspændende økonomiske krise allerede er noget på retur, og at den tegner til at lette yderligere i 2014. Det hænger sammen med den anden glædelig nyhed: den mangel på fossile brændstoffer, dommedagsprofeter har forudsagt i en menneskealder, er afblæst. Der er gas og olie til lange, lange tider, og det er en af grundene til, at USA ser ud til at kunne trække sig selv ud af krisen. Og med en frihandelsaftale mellem EU og USA vil alle have bedre udsigter.

NÆSTE glædelige konstatering er, at der er færre luftfugtige i verden ved dette nytår end sidste år og året før. Af samme grund går flere børn i skole end nogensinde før i verdenshistorien. Og derfor har flere unge forventninger til en fremtid, hvor de selv har noget at skulle have sagt om deres liv og det land, de lever i. Desværre er denne forventning tæt forbundet med en meget trist nyhed: de arabiske forår blev ikke indgangen til en fremtid, hvor den slags håb blev indfriet. Det er gået dårligt med udviklingen i det arabiske forårs lande. Tunesien er stadig det mindst mislykkede, men i Libyen går det decideret dårligt, i Egypten står det skidt til, og i Syrien er det hele rent ud forfærdeligt.

ÅR 2013 blev også det år, hvor den amerikanske præsident gjorde alvor af truslerne om at glemme Den Gamle Verden. Det er ikke bare den sørgelige side af den glædelige nyhed om den amerikanske olierigdom, som har overflodiggjort alt det bøvnl med Mellemøsten. Det er også den triste følge af, at det kommunistiske Kina opbygger en magt, der strækker sig hele vejen til Afrika. Snart vil kineserne også stå på Amerikas dørtærskel i Arktis, og hvad amerikanerne vil eller kan stille op, er stramt omskrevet af deres økonomiske afhængighed af – Kina.

MÅ man håbe, at kineserne vil vise sig fredseltskende og tolerante, kan man dog konstatere, at det ikke ser ud til at gælde i forholdet til japanerne. Og selv om det kinesisk støttede Nordkorea

her i december har haft en regeringskrise med udrensninger og henrettelser, så kan ingen vide, om det i realiteten er krigsgale fanatikere eller fredsommelige pragmatikere, der har vundet. Og nu vi er i gang på de kanter, så er det selvfølgelig glædeligt, at diktaturstaten Burma ser ud til at være på vej mod mere rimelige forhold. Men landets mange borgerkrige vil utvivlsomt fortsætte.

VI plejer at glæde os over, at Indien er et demokrati, og lad os endelig blive ved med det; det er meget bedre, end hvis det var et despoti. Men hindu-nationalismen vokser for hver dag i fanatisme. Den spejler radikaliseringen hos arvefjenden Pakistan, hvor Taleban er nærmere på magten end nogensinde, efter at Obama har fulgt sin ilde begrundede plan om at trække sig ud af Afghanistan uden at sikre, at ISAFs mange sejr bliver omsat til varige forbedringer. Kvinderne i Afghanistan er på vej tilbage i den makabre undertrykkelse, de levede under i Talebans tid.

FORBEDRE forholdene østover magter vi ikke længere, og det har ikke kun at gøre med Ruslands imperiepolitik. Det synes ikke længere utænkeligt, at selve EU kan forsvinde, skønt det ville være en ulykke. Spændingerne mellem konstruktionens forskellige dele vokser konstant. Parlamentet og Domstolen trækker ufortrødent Unionen frem mod større ensartethed, mens nationalstaterne stritter imod. Nogle, fordi de ser deres indenrigspolitik svinebundet af EU, andre, fordi deres økonomiske politik nu bliver dikteret af folk, de ikke har valgt. Der er EU-parlamentsvalg til maj, og »spændende« er kun en fattig afglans af dets betydning.

VERDEN er et usikkert sted. I det centrale Afrika foregår der en lang krig; den minder om krigene, før imperierne og siden supermagterne definerede verden. Vi er hastigt på vej tilbage til en verden med mange stærke, konkurrerende magter og mange mulige krige; 2014 ligner tiden før 1914. Vi må træde os med, at vi slet ikke var her, hvis ikke vore forfædre havde været helt utrolig gode til at overleve hårde tider. Det er vi sikkert også, hvis det skal være. I øvrigt går det rigtig godt i Latinamerika i disse år, og måske får vi også en dejlig sommer i 2014, og så smukt et efterår som i 2013. Godt Nytår! A.K.

Uden mennesker

ALLE det 20. århundredes utopier forudsatte, at menneskeheden blev noget mindre, end den faktisk var på det tidspunkt, hvor utopien blev udtænkt. Statistiske småskalasamfund med enkle teknologier, ekstrem økonomisk lighed og en blanding af ekspertvælde og fællesmøder blev udfoldet hos Doris Lessing, Robert Heinlein og Ursula Le Guin og hos mængder af mindre ånder. For fortællingen om det lykkelige samfund overhovedet begyndte, var der indtrådt en katastrofe, der fjernede det meste af menneskeheden.

NUTIDENS politisk mest populære forestillinger om idealsamfund har det på den samme måde. Det er gået hen og blevet en fast installation i samfundets fantasi, at småt er godt, mens vækst er noget skidt. Det virker åbenbart uoverkommeligt at fantasere sig frem til et lykkeligt samfund med otte-ti milliarder deltagere. Således ivrer progressive kræfter også her i landet for en samfundsmodel, hvor vindmøller og soldrevne kollektive transportmidler, genbrugscentraler og lokalt dyrkede eller indsamlede fødevarer udgør det materielle grundlag, som fordeles efter behov i små, fortrolige naboskaber.

MENNESKEFJENDSKE antages disse bestræbelser normalt ikke for at være. Utopiens erklærede hensigt er jo at redde kloden, herunder formodentlig menneskeheden. Men i samme øjeblik man begynder at overveje, hvad man skal stille op med alle de mennesker, der ikke kan overleve i et globalt samfund efter den ovenfor skitserede recept, bliver man bekymret. Der er

adskillige millioner, som i al ubemærketthed er tænkt ud af utopien.

IDEEER har virkninger, så man skal ikke trække på skuldrene over ideer, der indebærer en svindende menneskeheden. Man risikerer, at de får magt. Men i dette tilfælde skal man bemærke, at det kun er her hos os i Europa, nutidens utopi vil få lejlighed til at udfolde sig. Resten af verden vil vokse og trives efter de gode gamle vækstprincipper, hvor man som sviner og ødelægger, til skidtet kommer alvorligt i vejen. Så bøder man på virkningerne, så godt man kan, og vokser videre.

BLIVER De deprimeret, er det ikke underligt. Vi europæere har planer om at nedlægge os selv for ligesom at gå foran med et godt eksempel. Vores utopiske energipolitik gør vores fremtid så usikker, at det er ganske uhyggeligt. Snart har vi ikke produktion her i Danmark, så vi kan finansiere det samfund, vi hidtil har haft. Der bliver kun råd til det nødvendige, og det vil sige socialministerierne. Vi er allerede i fuld gang med at spare alt det øvrige væk.

VIRKELIGE nødvendigheder bliver ustandselig nedprioriteret. Virkelige gode uddannelser, en veluddannet, arbejdsom og tilgængelig arbejdsstyrke, energikilder, man kan betale, og politi og forsvar til at beskytte det hele. Velfærdsstaten kan uden tvivl komme på UNESCOs liste over verdensarven, men den byggede altså på voksende befolkningstal, voksende viden, voksende produktion. Vækst. Måske skulle vi prøve igen? A.K.

DEBAT

Sanserne

Martin Spang Olsen
musikolog og polyhistor

Med den rette træning kan man nå langt. Det er de fleste enige i, og de senere år har da også skabt markeder for utallige psykiske og fysiske træningsmetoder. Det viser sig nemlig, at næsten alle mål i livet – vægttab, sundhed, styrke, klogskab, fokus, empati, indre ro, og så videre – kan opnås gennem den rette træning. Få har imidlertid set nytten i at træne det mest grundlæggende i vores liv, nemlig selve evnen til at sanse.

Når sansningen optimeres, har alt andet det med at balancere. Man søger en sundere livsstil, spiser kun, når man er sulten, får naturligt lyst til at bevæge sig, lærer hurtigere, kommer overens med sit udseende, slapper af og bliver mindre syg.

Sådan set er det ikke indviklet: Sanserne er vores port til livet. Det er gennem sanserne, vi skaber vores virkelighed, så kvaliteten af vores sansning definerer kvaliteten af vores virkelighed. Optimerede sanser giver kontakt til de dybeste behov, som man derefter intuitivt går i gang med at opfylde. Ingen nok så god kur kan understøtte livskvalitet og sundhed som kontakten til ens dybe behov. Overspringshandling er et resultat af minimeret sansning.

Man kan sige, at selve det at være til beror på sansning; den eneste grund til, at vi ved, vi eksisterer, er, at vi sanser det. Livet bliver på den måde i sig selv én lang sansetræningsproces.

I halen på den lange skoledebat er det også værd at bemærke, at al læring foregår gennem sanserne. Det er med andre ord umuligt at lære med noget andet end sanserne. En optræning af sansefunktionen vil derfor uundgåeligt optimere indlæringssevnen og lette skolegangen. Hvorfor skal elever i dag have

ILLUSTRATION: CHARLOTTE PARODI

de samme oplysninger igen og igen? Fordi de ikke hører efter, fordi de ikke fokuserer. Fordi de ikke sanser.

Den konventionelle sansetræning, der udbydes i dag, er typisk baseret på at hjælpe handicappede med at opnå almindelige sansefunktioner. Men for raske mennesker er der ufattelige ressourcer i en sansetræningsproces. Ressourcer, som kan blive nødvendige for alle i den kaotiske og uforudsigelige tid, vi er på vej ind i.

Desværre kan sanser ikke trænes som en muskel. De har deres egne løvmodersigheder, som man må respektere; de er levende og bevægelige og forbinder sig til alt. I en vis forstand er de også alt.

For de fleste vil vejen til sanserne gå gennem fordybelse. Det er i den fordybelse, fokuserede tilstand, at vi kan lære, og det er i fordybelsen, at den dybtliggende sansning bedst udfoldes – typisk i en syntese af lyd, følelse og fysisk bevægelse. Metoderne kan være forskellige

former for lyd- og kropstudtryk – sang, dans, kamp, tumleri, massage og så videre – på linje med de udtryk, der formetlig har indgået i oldtidens ritualer. Hervedefra skærpes sanserne til højder og ydelser, som almindelig undervisning ikke kan befordre.

Idealvægt, sundhed, styrke, klogskab, fokus, empati og indre ro behøver ikke at være en kamp at opnå. Sanserne viser vejen, hvis de er trænet til det, der er intet mystisk eller religiøst i det – det er snarere en sideeffekt ved at begynde at mærke dybt.

Hvis alt det er sandt, hvorfor smider vi så ikke, hvad vi har i hænderne og begynder at sansetræne børnene, fra de er små? Først og fremmest fordi området er ukendt, og fordi hele problemstillingen er uerkendt. Det 20. århundrede har vænnet os til at tænke i strukturer i stedet for værdier, og form i stedet for indhold. Nervetrådene til naturen, kroppen og følelserne er kulturelt set klippet

over for mange år siden. Vi skal begynde forfra med sund fornuft og videnskab for at vende de træge kulturer, der har skabt et samfund af selvopfyldende dumhed og umættelighed – som skaber mere dumhed og umættelighed. Verden bukker snart under, hvis ikke nogen af os begynde at mærke os selv. Livet er enkelt: Jeg sanser, derfor er jeg. Brug det.

Lovgivernes fallit

Lars Nielsen, civilingeniør
Kastanievej 17, Dronninglund

Der er ingen grund til at lovgive, hvis folk ikke retter sig efter lovene. Derfor må det første krav til en lov være, at den er viis og let forståelig. Viis, således at det, den foreskriver, umiddelbart forekommer rigtigt og retfærdigt. Let forståelig, sådan, at ingen er i tvivl om, hvad loven foreskriver. Det følger heraf, at det må tage lang tid at forberede en lov, og når den endelig er vedtaget, må det også tage lang tid at ændre den. For hvorfor ændre noget, som er rigtigt og retfærdigt, og som alle umiddelbart forstår?

Det er derfor lovsjusk, når vi ser, at love sprøjtes ud i et væk, og at de uafslægtigt forsynes med nye ændringer, inden blækket er tørt på den forrige udgave. Hertil kommer, at det er et stort arbejde for dem, der skal forvalte lovene og for dem, der skal adlyde lovene, at sætte sig ind i lovgivningen.

Hvordan er det kommet så vidt? Den gængse forklaring er, at samfundet er blevet meget mere kompliceret, og at der sker mange flere ændringer end før. Men det er ikke rigtigt. Årsagen er, at lovgiverne i stigende grad blander sig i forvaltningen. I stedet for at holde sig til de store linier, foreskriver de ned i de mindste detaljer, hvordan ministre

Helmuth Nyborg. Begge punkter, han kritiseres for, udgør videnskabelig uredelighed, både ifølge UVVU's bekendtgørelse og de internationale protokoller, Danmark har tilsluttet sig.

Vildledende og fordækt

AF JENS MAMMEN,
professor emeritus, adjungeret professor ved AAU,

MORTEN KJELDGAARD
lektor AU og

JENS KVORNING
undervisningsadjunkt, AAU

Den 29. november havde WA en artikel på forsiden under overskriften »Ude af kontrol« om Udvalgene Vedrørende Videnskabelig Uredelighed (UVVU). Kilder, som journalisterne, Lone Frank og Niklas Hessel, havde prioriteret at tale med, kritiserede blandt andet UVVU for at lade sig bruge af forskere til chikane af andre forskere.

Forsideartiklen tager afsæt i en UVVU-afgørelse af den 28. oktober 2013 i en sag, som vi tre havde indbragt. Den vedrører professor Helmuth Nyborgs forskning i indvandring og intelligens. Lige netop den sag udgør dog et uheldigt afsæt for WAs diskussion af UVVU's rolle. UVVU har henstillet, at Helmuth Nyborg trækker sin artikel »The Decay of Western Civilization« tilbage. Artiklen er måske kendt af WAs læsere, da den har været benyttet som kilde i en forsidesartikel i avisen den 22. juli 2011 med overskriften »Det usigelige«.

En årsag til kravet om tilbagetrækning er, at det har været umuligt for UVVU at finde frem til de data, som ligger til grund for Nyborgs artikel, og som han hævder at have fra FN. Efter to års skiftende forklaringer over for UVVU oplyste Nyborg til sidst, at dataene fremkommer, hvis man foretager en omregning af FN's data. Denne omregning skulle fremgå af et link,

som Nyborg oplyser at have indsendt som et addendum til det forlag, som har udgivet artiklen. Link'et er imidlertid et vildspor, som ikke beskriver nogen omregning, og som er uden relation til beregningerne i Nyborgs artikel.

Resultaterne kan derfor stadig ikke verificeres med data, og UVVU's udsagn vedrørende dette problem, som er det ene af to punkter, der udløser betegnelsen uredelighed, lyder således: »...at angive en vildledende reference på en sådan måde, der må sidestilles med uoplyst konstruktion af data eller substitution med fiktive data.«

Det andet punkt, som UVVU bedømmer som uredeligt, er det forhold, at væsentlige dele af artiklens analyser, metoder og datagrundlag, uden at det oplyses, stammer fra en anden forfatter, nemlig Jørn Ebbe Vig, som Den Danske Forening har omtalt som sin statistiker og økonom. Indholdet har i årevis været at læse på hjemmesider og blogs. At Vig ikke har ønsket at stå som medforfatter eller bidragyder, er ikke mere overraskende end, når medicinalfirmaer ikke ønsker at stå som medforfatter til artikler, som de har plantet hos læger, der af den ene eller anden grund har ladet sig friste til en sådan fordæktethed.

Disse kendsgerninger vedrørende sagen fremgår af dens sagsakter, som via aktindsigt er offentligt tilgængelige, og begge punkter udgør videnskabelig uredelighed, både ifølge UVVU's bekendtgørelse og de internationale protokoller, Danmark har tilsluttet sig, i særdeleshed ESF's European Code of Conduct for Research Integrity.

Umiddelbart fremstår WAs omtale af sagen imidlertid som baseret på det partsindlæg, som Helmuth Nyborg efter UVVU-afgørelsen sendte til en lang

række internationale forskerkolleger, indvandrerkritiske kredse samt journalister med opfordring til at tage til orde, og det samme gælder de reaktioner fra såkaldt estimerede udenlandske forskere, som avisen refererer. I partsindlægget bagatelliserer Nyborg de to punkter, der har udløst betegnelsen uredelig, og han retter hård kritik mod UVVU og os.

WAs journalister synes ikke at have prioriteret fakta fra sagens tilgængelige akter, men forelader sig tilsyneladende på Nyborgs fordrejede sagsfremstilling, hvori han naturligvis frikender sig selv, og på dette grundlag mistænkeliggøres anmelderne uden sagligt grundlag.

Det er helt afgørende for udviklingen af videnskab, at de offentliggjorte resultater og de metoder, som har ført frem til dem, kan lægges åbent og ærligt frem og ligeledes diskuteres frit og åbent i det videnskabelige samfund uden statslig eller anden indblanding. Men, for at det kan lade sig gøre, må der omvendt reageres over for de forskere, som omgår denne proces ved at fortie eller tale usandt om, hvordan deres resultater er fremkommet, således at andre forskere dermed er afskåret fra at kunne diskutere dem på informeret vis.

Derfor er en institution som UVVU desværre nødvendig, hvilket der er stor international enighed om, om ikke andet fordi det er en forudsætning for at modtage store internationale bevillinger. UVVU skal ikke vurdere, om forskning er god eller dårlig. UVVU skal ifølge sit regelgrundlag alene vurdere, om den måde, som forskningen er rapporteret på, er så åben og ærlig, at den videnskabelige diskussion af den har en ærlig chance. Videnskabsfolk er frie til at vælge deres metoder og måder at samarbejde på. Det bliver først til uredelighed, når de skjuler dem eller taler usandt om dem.

Arbejds miljø. Vi kan få meget mere ud af at vende indsatsen på hovedet, for erfaringen viser, at virksomhederne gør sig umage, hvis de kan se en økonomisk fordel i det.

Belønning frem for straf

AF JAN TOFT RASMUSSEN
arbejds miljøkonsulent, Dansk Metal

Arbejdsskader kan forhindres, og vi kan få bedre økonomi og velfærd ved at belønne de virksomheder, som går foran med et godt arbejdsmiljø. I stedet har vi lige siden arbejdsmiljølovens vedtagelse i 1975 brugt kræfterne på at rende spidsrod mellem de virksomheder, som har det dårligste arbejdsmiljø og det uden synderlige resultater.

Arbejds miljøpolitisk skal vi tilbage til tiden før 2001 for at få øje på initiativer, som har udnyttet det faktum, at virksomhederne gør sig umage med arbejdsmiljøet, hvis de kan se en økonomisk fordel i det. Den daværende Nyrup-regering indførte en arbejdsmiljøafgift for alle virksomheder, som virksomhederne fik refundert,

hvis de fik styr på arbejdsmiljøet. I årene efter initiativet så vi et fald i antallet af arbejdsskader, og det på trods af, at VK-regeringen allerede var i færd med at afmontere ordningen lige efter regeringsskiftet i 2001. Hvad kunne det ikke være blevet til, hvis den borgerlige regering i stedet havde udbygget incitamentsordningen?

Siden er nogle af de rigtig store virksomheder begyndt at stille krav til deres underleverandører om, at de skal have styr på medarbejdernes sikkerhed og sundhed. Det har potentiale til at forbedre arbejdsmiljøet på tusindvis af mindre virksomheder. Det er et våben i arbejdsmiljøindsatsen, som ikke engang Arbejdstilsynet kan hamle op med. Vi ser indimellem også, at nye udenlandske ejere vender ryggen til den udbredte danske ligegyldighed over for sikkerhed og sundhed. I

stedet kræver de nye ejere orden i butikken. Det er ikke afgørende, hvor belønningen kommer fra. Man kan begynde med at lade de gode virksomheder få rabat på deres arbejdsskadeforsikring. Eventuelt kan arbejdsulykkeområdet flyttes over i offentligt regi hos Arbejds markedets Erhvervs sygdoms Sikring. De ved i forvejen, hvordan man administrerer de mange millioner forsvarligt.

Man kan følge op med at kanalisere regeringens arbejdsskadeafgift tilbage til de gode virksomheder. Det drejer sig i runde tal om 300 millioner kroner om året. Og man kan give virksomheder med styr på arbejdsmiljøet fortrinsret til offentlige udbud på samme måde, som de progressive virksomheder i årevis har stillet krav om godt arbejdsmiljø, når de køber ind og indgår kontrakter.